

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště č. 14

Ostrava

okresní pracoviště Ostrava

Inspekční zpráva

Zvláštní škola

Ostrava-Poruba, Čkalovova 942

Čkalovova 942, 708 00 Ostrava-Poruba

Identifikátor ředitelství školy: 600 026 841

IZO: 102 520 241

Zřizovatel:

Školský úřad, Matiční 20, 729 00 Ostrava

Školský úřad: ŠÚ Ostrava, Matiční 20, 729 00 Ostrava

Čj.	146 200/99 - 011091
Signatura	kn6ns201

OBSAH

1 ÚVOD	3
1.1 Předmět inspekce	3
1.2 Termín inspekce	3
1.3 Složení inspekčního týmu	3
1.4 Ředitelka školy	3
1.5 Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá	3
2 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLY	4
2.1 Výchovně vzdělávací program, učební plány a učební osnovy, případně jiné schválené učební dokumenty	4
2.2 Další informace o výchovně vzdělávacím programu školy	4
2.3 Přehled o počtu ročníků, tříd a žáků	4
3 ŘÍZENÍ ŠKOLY	5
3.1 Koncepční záměry, plánování výchovně vzdělávací činnosti	5
3.2 Plnění učebních plánů a učebních osnov, případně jiných schválených učebních dokumentů	5
3.3 Odborné a pedagogické řízení	5
3.3.1 Organizační struktura	5
3.3.2 Personální struktura	5
3.3.3 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků	6
3.4 Kontrolní systém školy, kontrola a hodnocení	6
3.5 Informační systém školy - vnitřní a vnější	7
3.6 Vedení povinné dokumentace	7
3.7 Výroční zpráva	9
3.8 Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním dokumentům	10
4 PODMÍNKY, PRŮBĚH A VÝSLEDKY VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI .11	
4.1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a počtu žáků	11
4.2 Hodnocení psychohygienických podmínek školy	11
4.3 Hodnocení školy z hlediska kvality vyučování	12
4.4 Hodnocení školy z hlediska úrovně výsledků učení	14
4.5 Hodnocení školy z hlediska rozvoje osobnosti žáků	14
4.6 Hodnocení výchovného poradenství	15
4.7 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školy	15
5 ZÁVĚR	16
5.1 Závěry inspekce	16
5.2 Doporučení inspekce k další činnosti školy	16
5.3 Datum vyhotovení zprávy a podpisy členů inspekčního týmu	17
5.4 Datum a podpis ředitelky kontrolované školy stvrzující převzetí zprávy	17
5.5 Další adresáti zprávy.....	17
5.6 Připomínky ředitelky školy	17

1 ÚVOD

1.1 Předmět inspekce

Komplexní posouzení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Termín inspekce

6. - 14. duben 1999

1.3 Složení inspekčního týmu

Vedoucí týmu: PaedDr. Zbyněk Knop
Členové týmu: Bc. Lenka Vojtovičová
Mgr. Vladislav Vančura

1.4 Ředitelka školy

Mgr. Hana Navrátilová

1.5 Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá

- povinná dokumentace školy dle § 38a zákona 258/1996 Sb.
- výroční zpráva školy o činnosti v školním roce 1997-98
- výroční zpráva školy o hospodaření v roce 1998
- celoroční plán školy
- písemné podklady řídicí, organizační a kontrolní činnosti ředitelky školy
- řád školy
- hospitační inspekční záznamy
- podklady pedagogicko-psychologické poradny, speciálních pedagogických center a odborných lékařů
- žákovské knížky
- písemné práce žáků
- dotazníky ČŠI pro rodiče
- prohlídka budovy školy a jejího vybavení
- řízené pohovory s ředitelkou, s pedagogickými a ostatními pracovníky školy

2 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLY

2.1 Výchovně vzdělávací program, učební plány a učební osnovy, případně jiné schválené učební dokumenty

Výchova a vzdělávání na zvláštní škole probíhá podle vzdělávacího programu zvláštní školy schváleného MŠMT ČR č. j. 22 980/97-22 ze dne 20. 6. 1997 jako učebního dokumentu pro zvláštní školy ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 258/1996 Sb. Žáci tříd pomocné školy jsou vzděláváni dle vzdělávacího programu pomocné školy doporučeného MŠMT ČR č. j. 24 035/97-22 s platností od 1. září 1997.

Třída pro sluchově postižené děti je vzdělávána podle učebních plánů a učebních osnov zvláštní školy. Výuka má však probíhat podle učebního plánu a učebních osnov zvláštní školy pro sluchově postižené schválených MŠMT ČR pod č. j. 21 567/95-24. U těchto dětí nejsou zpracovány ani individuální plány, což je vzhledem k jejich postižení nutné, pokud nejsou vzdělávány podle výše uvedených osnov.

2.2 Další informace o výchovně vzdělávacím programu školy

Vedle tříd zvláštní a pomocné školy jsou ve škole i třídy pro děti s tělesným a sluchovým postižením. Škola zajišťuje logopedickou péči v rámci řečové výchovy, rozvoj komunikačních dovedností a zdravotní tělesnou výchovu. Pro žáky tělesně postižené jsou zpracovány individuální rehabilitační plány, žáci sluchově postižení individuální výchovně vzdělávací plány nemají.

2.3 Přehled o počtu ročníků, tříd a žáků

Ročník	Počet tříd v ročníku	Celkem žáků v ročníku	Z toho dívek	Počet integrovaných zdravotně postižených žáků
1.	2	12	7	0
2.	2	15	3	0
3.	2	15	9	3
4.	4	28	8	6
5.	2	16	9	3
6.	3	30	10	1
7.	2	20	5	0
8.	2	20	10	0
9.	2	18+3i	10+2i	3
Celkem	21	174+3i	71+2i	16

i - individuální výuka žáků zbavených povinnosti docházet do školy

Počet žáků tříd pomocné školy:

Stupeň	Př.	N1	N2	N3	N1-3	S1	S2	S3	S1-3	V1	V2	V1-2	P1	P2	P1-2	Celkem
žák	0	1	1	2	4	2	2	0	4	2	1	3	1	1	2	13

Př-přípravný stupeň, N-nižší stupeň, S-střední stupeň, V-vyšší stupeň, P-pracovní stupeň

Škola má celkem 23 tříd se 190 žáky.

3 ŘÍZENÍ ŠKOLY

3.1 Koncepční záměry, plánování výchovně vzdělávací činnosti

Ředitelka Zvláštní školy Ostrava-Poruba, Čkalovova 942 zpracovala návrh koncepce školy písemně v roce 1995 k zařazení do sítě škol. Schválená vzdělávací koncepce uvádí, že výuka bude probíhat podle platných učebních osnov a individuálních učebních plánů.

Koncepční záměr ve vzdělávání sluchově postižených žáků je v rozporu se zjištěnou skutečností.

Sledovaná oblast je hodnocena jako průměrná.

3.2 Plnění učebních plánů a učebních osnov, případně jiných schválených učebních dokumentů

Škola realizuje vzdělávací programy s výjimkou výuky ve třídě pro sluchově postižené.

Učební plán jednotlivých tříd dodržuje týdenní dotaci v souladu s platnými učebními dokumenty, zápisy v třídních knihách hospitovaných tříd potvrzují plnění osnov uvedených vzdělávacích programů a dodržování plánovaného časového rozvrhu učiva.

Ředitelka školy dostatečně nemotivuje vyučující k systematické práci s tematickými plány učiva. Vzhledem k absenci kontrolní činnosti při sledování úrovně výuky v jednotlivých třídách a u jednotlivých vyučujících totiž chybí přehled o plnění učebních osnov a zpětná vazba pro možnosti korekcí.

Sledovaná oblast je hodnocena jako průměrná.

3.3 Odborné a pedagogické řízení

3.3.1 Organizační struktura

Vedení školy je tvořeno ředitelkou a zástupkyní ředitelky. Ředitelka byla jmenována do funkce na základě konkurzního řízení dne 1. 12. 1991. Ve funkci byla potvrzena ve shodě s pokynem MŠMT ČR k hodnocení práce ředitelů škol a školských zařízení ze dne 15. dubna 1998, č. j. 11 639/98-25 v roce 1998. Splňuje požadavky odborné a pedagogické způsobilosti kladené na pracovníky zvláštních škol, jelikož kromě učitelství pro 1. - 5. třídu a hudební výchovu vystudovala také speciální pedagogiku.

Také zástupkyně ředitelky školy splňuje kvalifikační předpoklady. Má odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku na zvláštní škole, kromě jazyka ruského a dějepisu totiž vystudovala i speciální pedagogiku.

Vzhledem k počtu tříd a jejich struktuře by bylo vhodné, aby v souladu s § 8 odst. 2 vyhlášky MŠMT ČR č. j. 291 /91 Sb. o základní škole pracovali dva zástupci ředitele školy.

Výchovné poradenství vykonává kvalifikovaná učitelka s potřebnou odbornou a pedagogickou způsobilostí.

Sledovaná oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

3.3.2 Personální struktura

Pedagogičtí	Pedagogická a odborná způsobilost
-------------	-----------------------------------

pracovníci	úplná		jen odborná		jen pedagogická		nevyhovující	
	interní	externí	interní	externí	interní	externí	interní	externí
Učitelé	19	0	4	0	2	0	2	0
Vychovatelé	0	0	3	0	0	0	1	0
Celkem	19	0	7	0	2	0	3	0

Ve škole převažují pracovníci s požadovanou odbornou i pedagogickou způsobilostí. Pedagogičtí pracovníci, kteří nesplňují kvalifikační požadavky stanovené vyhláškou MŠMT ČR č. j. 139 ze dne 28. května 1997 o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců, jsou výjimečně zařazeni v souladu s § 4 a, b, e nařízení vlády České republiky č. j. 251 ze dne 22. dubna 1992 o platových poměrech zaměstnanců rozpočtových a některých dalších organizací a v souladu se sdělením MŠMT ČR k nařízení vlády č. j. 352/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje nařízení vlády ČR č. j. 251/1992 Sb.

Nedostatky v personálním složení z hlediska pedagogické a odborné způsobilosti jsou problémem celého speciálního školství, možnost studia oboru speciální pedagogiky je vzhledem k počtu přijímaných uchazečů velmi malá a neodpovídá potřebám škol.

Sledovaná oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

3.3.3 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je zpracován pro 1. pololetí i pro 2. pololetí školního roku 1998-99. V 1. pololetí se akcí dalšího vzdělávání zúčastnilo 15 pedagogických pracovníků. V 2. pololetí jde zatím o 8 pedagogických pracovníků. Mezi navštívenými akcemi jsou např. kurs zdravotníků, počítačový kurs, školení k volbě povolání a kurs s názvem metoda dobrého startu.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků vychází z potřeby inovací v oblasti pedagogiky, především je využíváno nabídky odborných seminářů a kurzů pořádaných vzdělávacím střediskem Služby školy Ostrava.

Protidrogová preventistka školy se zúčastnila seminářů k problematice drog, učitelé se účastní vzdělávacích akcí speciálních škol okresu, k dispozici mají učitelskou knihovnu s kvalitní nabídkou odborných publikací.

Sledovaná oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

3.4 Kontrolní systém školy, kontrola a hodnocení

Plán kontrolní činnosti vedení školy má písemnou formu. Byl zpracován v srpnu 1998. Z prováděných kontrol jsou pořizovány sice záznamy, ale kontrola nebyla prováděna systematicky. Závěry z provedených kontrol jsou prezentovány na nejbližších pedagogických radách.

Vzhledem k složitosti řízení školy, ve které jsou vyučováni žáci s různými typy postižení, neodpovídá kontrolní systém a jeho realizace potřebám školy. Citelně chybí ověřování znalostí žáků pomocí delších kontrolních prací. Dalším problémem je absence hospitační činnosti ředitelky školy. Obojí vede k narušení zpětnovazební informovanosti o plnění učebních osnov a úrovni výuky jednotlivých vyučujících.

Kritéria pro hodnocení pracovníků školy a pro přidělování osobních příplatků a odměn byla vypracována k září 1998. Praktické uplatňování schválených kritérií však nebylo

v přehledu přidělených osobních příplatků u některých pracovníků doloženo (chybělo jakékoliv odůvodnění výše osobního příplatku, případně se objevilo odůvodnění, které mezi kritérii není uvedeno, odůvodnění osobních příplatků není uváděno v mzdových spisech pracovníků).

Sledovaná oblast je hodnocena jako spíše podprůměrná.

3.5 Informační systém školy - vnitřní a vnější

Informační systém vnitřní:

Pracovníci školy mají zaručen přístup k potřebným sdělením v kanceláři školy a ve sborovně. Pro školní rok 1998-99 jsou plánovány čtyři pedagogické rady. Provozních porad má být osm. Vyučující zpracovávají pro ředitelku školy zprávy o prospěchu a chování třídy v čtvrtletní frekvenci. Informační systém však vykazuje nedostatky, chybí totiž zpětná vazba. Vzhledem k nedostatečné kontrolní činnosti není ředitelka školy dostatečně informována o pedagogických problémech, které je nutno řešit na pedagogických poradách.

Důvěrné informace o žácích i pracovnících školy jsou zabezpečeny proti zneužití (s výjimkou zmíněnou v bodě, který hodnotí obsah výroční zprávy o činnosti školy v školním roce 1997-98). Vyučující byli poučeni o zachovávání služebního tajemství.

Informační systém vnější:

Žáci a jejich zákonní zástupci jsou o aktuálních událostech ze života školy informováni pomocí zápisů v žákovských knížkách a v sešitcích. Škola pořádá tři třídní schůzky v průběhu školního roku.

Hodnocení chování a prospěchu žáků se uskutečňuje v tradiční klasifikační stupnici i širším slovním hodnocením. Často je využívána motivace slovní pochvalou a pokáráním.

Informace získané z dotazníku rodičům (viz příloha 2) svědčí o spokojenosti rodičů s úrovní výchovy a vzdělávání i o informovanosti rodičů.

Ředitelka školy pořizuje průběžně zápisy z jednání se zákonnými zástupci žáků. Zápisy se zabývají stížnostmi rodičů, jejich žádostmi a výchovnými problémy. Zákonní zástupci zápis podepisují.

Vnitřní informační systém školy má průměrnou úroveň. Vnější informační systém je hodnocen jako spíše nadprůměrný.

3.6 Vedení povinné dokumentace

Povinná dokumentace ve smyslu § 38a zákona č. 258/1996 Sb. je vedena.

Ředitelka školy předložila kromě samotného rozhodnutí o zařazení do sítě škol (poslední platné rozhodnutí bylo vydáno pod č. j. 35 715/98-61 dne 1. února 1999) i listiny, na jejichž základě bylo rozhodnutí o zařazení realizováno (hygienický posudek z roku 1995 se nacházel na školském úřadě, ale byl v kopii předložen ještě před ukončením inspekce). Dne 2. listopadu 1998 požádala ředitelka o zvýšení kapacity školní družiny na 45 dětí. Vyšší kapacita školní družiny (45 žáků ve čtyřech odděleních) byla ovšem využívána i před 1. listopadem 1998. Změna kapacity nebyla v době, kdy probíhala komplexní inspekce písemně potvrzena. Název školy uvedený v rozhodnutí o zařazení do sítě škol, ve zřizovací listině i na kulatém razítku je shodný.

Předložené protokoly o komisionálních zkouškách nejsou vedeny na tiskopisech, které jsou platné pro základní školy a neodpovídají tak smyslu § 17 vyhlášky MŠMT ČR č. j. 127 ze dne 7. května 1997 o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Důsledné využívání platného tiskopisu by vedlo školu k dodržování zásady, která platí pro opravné

zkoušky, jež jsou zkouškami komisionálními. Dle ustanovení § 12 odst. 2 vyhlášky č. 291/1991 Sb. v platném znění může žák v jednom dnu skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Předložené záznamy o komisionálních zkouškách bohužel dokládají, že žáci osvobození od povinnosti docházet do školy, skládali komisionální zkoušku ze všech předmětů, jež byly uvedeny v jejich individuálních plánech, v jednom dni.

Škola používá pro hodnocení a klasifikaci většiny žáků schválený tiskopis vysvědčení SEVT 49 273 0 1. - 9. r. zvláštní školy. Chybný postup byl použit u všech žáků, které škola hodnotila slovně v některém z předmětů učebního plánu. Na tiskopisech SEVT 49 273 0 bylo těmto žákům v řádku předmětu hodnoceného slovně vepsáno „slovní hodnocení“ a k vysvědčení byla vydána tzv. příloha k vysvědčení (list formátu A4 s vypsáním znění slovního hodnocení). Pro hodnocení měl být použit formulář vysvědčení SEVT 49 217 0, který je používán pro slovní hodnocení žáků základních škol (viz Věstník MŠMT ČR č. j. 22 370/95-20).

Škola dle sdělení ředitelky neprovádí odklady školní docházky. Čtyři žáci byli osvobozeni od povinnosti docházet do školy. Rozhodnutí vydaná ředitelkou školy do července 1995 mají všechny náležitosti a jsou v souladu se zněním zákona č. 564/1990 Sb. platným do července 1995. V rozporu s novelou zákona č. 564/1990 Sb., jež vstoupila v platnost pod č. j. 139/1995 Sb., bylo vydáno rozhodnutí o osvobození od povinnosti docházet do školy v 1. září 1995 pod č. j. 36/95. Od července 1995 může žáka v souladu s § 7 písmeno e) osvobodit od povinnosti docházet do školy pouze školský úřad. Rozhodnutím ředitelky školy nebyla žákyně poškozena, šlo totiž o prodloužení stavu, který platil v předchozím školním roce. K změně zdravotního stavu nedošlo. Ředitelka začala situaci řešit na podzim 1998, ale nebyla dostatečně důsledná.

Stav třídních výkazů a katalogových listů dokládá, že vedení školy musí věnovat větší pozornost kontrolám třídní dokumentace. Mezi jednotlivými učiteli jsou velké rozdíly v pečlivosti, s níž jsou zápisy vedeny. Běžné a tolerované je označování tříd arabskými číslicemi, v seznamech žáků v třídních výkazech není vždy přesně vyplněno, odkud žák přišel, kam se odstěhoval, případně není uvedeno datum změny, místo údajů „P - postoupí“ nebo „N - nepostoupí“ je zapsán v některých katalogových listech průměr známek. Zápisy na nových tiskopisech katalogových listů určených pro zvláštní školy SEVT 49 276 0 I/98, které jsou postupně zaváděny, dokládají přece jen určité postupné zlepšení, hlavně v nižších ročnících.

Katalogové listy dokládají, že je chybným způsobem uplatňována možnost zařadit na návrh pedagogické rady žáka a se souhlasem jeho zástupce do vyššího ročníku, než ve kterém plnil povinnou školní docházku v základní škole, jestliže to umožňuje věk a znalost učiva (§6, odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. j. 127/1997 Sb.). V mnoha případech byli žáci přeřazeni do vyššího ročníku ihned po nástupu do zvláštní školy, aniž měli faktickou možnost prokázat své znalosti učiva. Přeřazování do vyššího ročníku byli i žáci, kteří vstupovali na zvláštní školu s nedostatečnou známkou. Přeřazení žáků není obvykle podloženo žádným zápisem o prokázaných vědomostech. Až dodatečně v polovině 1. pololetí uvádí třídní učitel, že přeřazení bylo oprávněné. V ojedinělých případech sice existuje zápis, že žák byl do vyššího ročníku přeřazen na základě prokázaných vědomostí, ale datum např. 3. září (tedy bezprostředně po nástupu do zvláštní školy, dále viz příloha 1) dokládá formální přístup školy.

Dokladem formální práce s dokumenty, které zachycují průběh plnění povinné školní docházky jednotlivých žáků, jsou i další skutečnosti, které byly při kontrole katalogových listů zjištěny. Základní školy, z kterých jsou žáci zařazováni do zvláštní školy, posílají na vyžádání katalogové listy či jejich kopie velmi často s evidentními chybami (např. žák byl klasifikován v 2. pololetí nedostatečnou známkou, ale přesto je v katalogovém listu uvedeno, že prospěl).

Ředitelka školy nežádá o vysvětlení, ale spokojí se s tím, že katalogový list či jeho kopii vloží do složky žákovské dokumentace. V některých případech dokumentace zařazovaného žáka nedojde a stává se, že žákovy materiály, které mají doložit průběh jeho docházky, jsou neúplné. Např. v katalogovém listu žáka P. B. (nar. 24. září 1983) zcela chybějí údaje o prvním ročníku, který absolvoval v školním roce 1990-91. U mnoha žáků, jejichž věk neodpovídá ročníku, který navštěvují, není doloženo, zda jim byl povolen odklad školní docházky. Ředitelka školy nepředložila kopie korespondence, kterou by prokázala, že školy, které zaslaly chybné, neúplné či zmatené údaje, byly požádány o opravu.

Knihy úrazů je řádně vedena. Personální dokumentace zaměstnanců školy (kontrolovaná namátkově) obsahuje doklady o dosaženém vzdělání, délce započtené praxe, platové výměry i podklady pro přiznání příplatků.

Záznamy z porad jsou vedeny na jednotlivých listech. Pracovníci školy stvrzují seznámení se záznamem svým podpisem.

Sledovaná oblast je hodnocena jako spíše podprůměrná.

3.7 Výroční zpráva

Výroční zpráva o činnosti školy v školním roce 1997-98 byla vydána 30. června 1998. Dne 29. června 1998 byla projednána s pracovníky školy na závěrečné poradě.

Kromě základních údajů o škole obsahuje výroční zpráva mimo jiné také přehled učebních plánů, podle nichž škola pracuje, zhodnocení výchovně vzdělávací práce školy, údaje o mimoškolních aktivitách a údaje o kontrolách.

Údaje o pracovnících školy obsahují kromě příjmení pracovníka také údaje o dosaženém vzdělání (např. bak., VŠ, SŠ) a údaje o způsobilosti pro určitý typ školy či výuky. Rovněž jsou uváděny údaje o délce praxe jednotlivých zaměstnanců. Zaměstnanci školy mají právo na ochranu osobních údajů. Bez jejich souhlasu není možno ve výroční zprávě zveřejňovat jejich osobní údaje (jméno a příjmení spojené s údaji o vzdělání a délce praxe).

Pokud pracovníci souhlasili se zveřejněním svých osobních údajů, bylo možno je zveřejnit. Nepřípustné je však zveřejnění osobních údajů o žácích, které vycházejí z odborných zjištění pedagogicko-psychologické poradny nebo z jiného důvěrného materiálu. V oddílu výroční zprávy, který se zabývá hodnocením výchovně vzdělávacího procesu, jsou uvedena příjmení neúspěšných žáků a osobní údaje o jejich vývoji. Např. u žákyně Ž. P. je uvedeno, že její vývoj je opožděný. Takovýto údaj mohou mít k dispozici zákonní zástupci žákyně a pedagogové, ale je nepřipustné, aby si jej mohl přečíst každý, kdo požádá o předložení výroční zprávy. Zveřejněním důvěrných informací ve výroční zprávě došlo k porušení příkazu povinné mlčenlivosti uvedeného v § 38a odst. 1 písmeno g zákona č. 29/1984 Sb. v platném znění. Pedagogický takt nebyl bohužel respektován ani v jiných případech zveřejnění údajů ve výroční zprávě. Např. v oddílu, který se zabývá třídou kombinovaných vad, je v jednom odstavci uvedeno, že žáci třídy trpí mj. epilepsií, sníženou pohyblivostí, nedoslýchavostí, alergiemi, poruchami jemné motoriky, a v následujícím odstavci jsou uvedena příjmení některých žáků, kteří třídu kombinovaných vad navštěvují.

V oddílu věnovaném vzdělávacímu programu školy je uvedeno, že dva žáci byli v průběhu školního roku zařazeni ze základní školy do vyšších tříd zvláštní školy. V jiné části výroční zprávy je uvedeno, že k 1. únoru 1998 byla otevřena I. třída zvláštní školy (tudíž šlo o zařazení žáků do zvláštní školy). Zmínky o zařazení žáků do zvláštní či pomocné školy jsou ve výroční zprávě roztroušeny. Bylo by jistě vhodnější věnovat údajům o zařazování větší pozornost (soustředit je do jednoho oddílu výroční zprávy), když je přímo v § 17e odst. 2

písmeno d) zákona č. 564/1990 Sb. v platném znění zmíněna důležitost údajů o zařazování žáků do školy.

V dalších částech výroční zprávy se objevují údaje o výchovném poradenství, aktivitách školy - grantech, materiálním vybavení školy, sponzorské výpomoci, hodnocení hlavních úkolů v školním roce 1997-98 a stanovení úkolů pro další školní rok, jakož i stavu požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví.

Výroční zpráva o hospodaření za rok 1998 obsahuje především tabulku výdajů, která zahrnuje údaje o výdajích na mzdové prostředky, OON, odvody ONIV, výdaje na teplo, elektrickou energii, vodu, plyn, výdaje na učebnice, učební pomůcky a pracovní sešity, výdaje na ochranné pomůcky, výdaje na další vzdělávání pracovníků, výdaje na elektrické revize, výdaje z fondu reprodukce a výdaje z FKSP. Nejasné jsou některé z příjmů. Výše státního příspěvku je uvedena, uvedeny jsou i zůstatky na fondech. Další příjmy od sponzorů ve výši 31 000 Kč jsou uvedeny bez specifikace sponzorů, takže u částky od firmy LR Cosmetic ve výši 10 000 Kč není jasné, zda je v dříve zmíněné částce 31 000 Kč zahrnuta. O příjmech ze stravenek se tvrdí, že byly vydány na nákup potravin, ovšem ve zprávě není výše příjmů z prodeje stravenek uvedena. Mezi výdaji se objevují příjmy od ZUŠ Ostrava-Poruba, ul. J. Valčíka za nájem prostor ve výši 142 680 Kč. Myslí se tím zřejmě, že příjmy z pronájmu byly využity a spotřebovány na provoz a údržbu. Zatímco výdaje jsou zpracovány v tabulce, která dává vcelku jasnou představu o skladbě výdajů v roce 1998, příjmy školy v obdobné tabulce zpracovány nejsou. Při studiu zprávy o hospodaření nejsou jasné všechny vztahy mezi příjmy a výdaji. Není například jasné vidět, že celkové příjmy a celkové výdaje se rovnají.

Výroční zpráva o hospodaření uvádí výsledky kontrol hospodaření, chybějí však kopie účetních výkazů, které mají být součástí zprávy o hospodaření, pokud je zřizovatelem školský úřad (viz § 17e odst. 3 písmeno d) zákona č. 564/1990 Sb. v platném znění). Na požádání byly sice tyto kopie předloženy, nejsou ale uvedeny mezi přílohami v samotné výroční zprávě. Ve výroční zprávě je uvedeno, že pracovníci školy s ní byli seznámeni 29. března 1999, což ovšem není přesný termín, jelikož zpráva má být se zaměstnanci projednána.

Sledovaná oblast je hodnocena jako spíše podprůměrná.

3.8 Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním dokumentům

Finanční prostředky přidělené zřizovatelem umožňují realizovat vzdělávací program školy a zabezpečují provoz školy.

Navíc ředitelka školy úspěšně posiluje rozpočet školy a její vybavení pomůckami pomocí prostředků získaných od příznivců školy.

Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k schváleným učebním dokumentům je nadprůměrná.

4 PODMÍNKY, PRŮBĚH A VÝSLEDKY VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

4.1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a počtu žáků

Škola zabezpečuje výuku 190 žáků zvláštní školy, tříd pomocné školy, tříd pro děti s kombinovanými vadami a třídy pro sluchově postižené žáky. V budově školy je školní družina, v areálu školy je školní jídelna, která zajišťuje pro žáky obědy a svačiny. Škola vlastní hřiště a pozemek pro výuku v pracovním vyučování. Nedostatek finančních prostředků spolu s potřebou renovace vybavení, potřeba doplnění učebnic a pomůcek snižuje úroveň vybavenosti školy. V budově školy je v odpoledních hodinách realizována výuka žáků ZUŠ.

Škola má vzhledem k počtu žáků dostatečný počet tříd, jejichž vybavení je však třeba renovovat.

K výchovně vzdělávacímu procesu i mimovýukovým aktivitám jsou využívány:

- 1 pracovna pro ILP
- 1 posilovna
- 1 herna
- 3 třídy školní družiny
- 9 kabinetů
- 1 tělocvična
- 1 cvičná kuchyně s jídelnou
- 1 kabinet CO
- 2 kryty CO
- 4 dílny
- 1 sklad pro pracovní vyučování
- 1 učitelská a žakovská knihovna
- 1 audiosál
- 2 třídy pro pomocnou školu
- 1 třída pro sluchově postižené
- 1 sauna
- 1 místnost pro provozní zaměstnance
- 1 počítačová učebna
- 1 hřiště
- 1 pozemek

V suterénu školy se nachází 15 šaten, pro tělesně postižené žáky je zřízena šatna v blízkosti jejich tříd.

Ve škole je 18 sbírek pomůcek uložených v jednotlivých kabinetech. Pomůcky jsou doplňovány s ohledem na plnění osnov a na finanční možnosti školy.

Žakovská knihovna obsahuje 1458 titulů, knihovna je využívána jednak ve výuce a žáci mají možnost zapůjčit si knihy domů.

Učitelská knihovna obsahuje 296 publikací, obě knihovny jsou doplňovány průběžně.

Vybavenost učebnicemi i učebními texty je dostačující, jsou doplňovány podle potřeby.

Škola má vypracován plán nutných oprav.

Sledovaná oblast je hodnocena jako spíše nadprůměrná.

4.2 Hodnocení psychohygienických podmínek školy

Za dodržování podmínek pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví zodpovídá ředitelka školy. Zásady BOZ jsou v pravidlech vnitřního režimu uvedeny a v životě školy uplatňovány.

Poučení žáků je prováděno v úvodních hodinách a v průběhu školního roku, kdykoliv daná situace vyvolá tuto potřebu. O poučení žáků jsou vedeny zápisy v třídních knihách.

Ve škole je ustaven protidrogový preventista, jsou pořádány besedy pro žáky i rodiče, protidrogový program je kvalitně zpracován a je realizován ve výuce během školního roku.

Výuka je organizovaná v souladu s dikcí § 3 a § 9 vyhlášky MŠMT ČR č. j. 127 ze dne 7. května 1997 o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Stavba rozvrhu a organizace přestávek odpovídají potřebám žáků a jsou v souladu s platnou legislativou.

Škola je vybavena dostatečnými prostorami pro relaxaci žáků. Bezpečný pobyt v prostorách školy i mimo ni je zajištěn dozory učitelů, které jsou stanoveny písemnou formou a zveřejněny. Během hospitací bylo zjištěno, že učitelé v průběhu výuky reagují na únavu žáků a pokles jejich výkonnosti.

Stav žákovských lavic vyhovuje, pracovní prostředí je podnětné, výzdoba tříd i ostatních prostor školy je funkční a estetická.

Sociální zázemí školy odpovídá počtu i skladbě žáků. Pitný režim není organizován, žáci si nosí tekutiny z domova, k dispozici jsou dva automaty na nápoje umístěné na chodbách.

Pedagogové mají svá pracovní místa ve sborovně, k dispozici jsou i kabinety. Prostředí místností je funkční a vybavenost standardní. Z pohovoru s pedagogickými pracovníky vyplynulo, že prostředí ve škole bývá často stresující, mezi vedením a zaměstnanci panuje nedůvěra. Řada pedagogů upozornila na fakt, že ze strany ředitelky školy chybí pozitivní hodnocení, čímž vzniká mezi pedagogy pocit nedocení a nespokojenosti.

Ve škole je dbáno o čistotu. Do školy a školní jídelny byl vybudován vjezd pro invalidní vozíčky, je upraveno i hygienické zařízení pro jejich potřebu.

Sledovaná oblast je hodnocena jako průměrná.

4.3 Hodnocení školy z hlediska kvality vyučování

Hodnocení vychází z hospitací provedených členy inspekčního týmu, je tedy podloženo přímým pozorováním činnosti učitelů a žáků při výuce. Hodnocení kvality vyučování je vzhledem k odlišnostem učebních plánů i vzhledem k rozdílné kvalitě výuky provedeno odděleně pro zvláštní školu, třídy pomocné školy, třídy pro děti s kombinovanými vadami a třídu pro žáky sluchově postižené.

Zvláštní škola

Hospitace se uskutečnily v hodinách českého jazyka, matematiky, geometrie, rýsování, prvouky, řečové výchovy, tělesné výchovy a pracovního vyučování. Bylo hospitováno ve 26 vyučovacích hodinách.

Převážná část hodin byla velmi dobře připravena, byl zřejmý cíl a obsahově byly v souladu s učebními osnovami.

Komunikace se strany vyučujících je jasná, přiměřená a rozvíjející s důrazem na složku sociální. Učitelé jsou ochotni naslouchat žákům, reagují citlivě i na nonverbální projevy.

Didaktické principy a zásady duševní hygieny jsou dodržovány, žáci jsou povzbuzováni k aktivitě dobrou motivací, měněním druhů činností, je využíván přirozený sklon žáků k soutěživosti a hravosti. Vyučovací činnost učitelů je na dobré úrovni, v dostatečné míře jsou uplatňovány metody speciální pedagogiky, je preferován individuální přístup, dosažené výsledky odpovídají možnostem žáků. Ve vyučovacích hodinách je využíváno mezipředmětových vztahů.

Český jazyk

Hodnocení je provedeno na základě pozorování činnosti vyučujících a žáků při hospitacích. Hospitace se uskutečnily v 5 vyučovacích jednotkách.

Všechny hodiny byly dobře připraveny byl zřejmý cíl výuky - naučit žáky srozumitelně se vyjadřovat ústní i grafickou formou spisovného jazyka s vytvářením dovednosti správného hlasitého i tichého čtení s porozuměním textu.

Učitelé dbají na kvalitu vyjadřování jak po stránce gramatické, tak obsahové.

Úroveň výuky lze hodnotit jako nadprůměrnou.

Matematika

Hodnocení bylo provedeno na základě 5 hospitací, v jednotlivých vyučovacích hodinách jsou zřejmé konkrétní cíle v procvičování základních početních dovedností a vytváření prostorových představ. Početní úkoly směřují k řešení konkrétních, pro žáky praktických úkolů, je dbáno na grafický projev i čistotu verbálního projevu.

Úroveň výuky lze hodnotit jako nadprůměrnou.

Pracovní vyučování

Na základě pozorování činnosti vyučujících a žáků v 6 vyučovacích hodinách lze konstatovat, že je výuka zaměřena na zvládnutí základů pracovního vyučování s preferencí individuálních dovedností žáků a s ohledem na podmínky školy. Výuka je směřována k získání potřebných dovedností a návyků se zaměřením na předprofesní přípravu žáků.

Úroveň výuky lze hodnotit jako nadprůměrnou.

Třídy pomocné školy

Na základě hospitací ve třídách pomocné školy lze konstatovat, že kvalita vyučování odpovídá potřebám a možnostem žáků, základní dovednosti získávají přiměřeně svým možnostem. Pro žáky pomocné školy má mimořádný význam tělesná a pohybová výchova, při hospitaci v tělesné výchově bylo zjištěno, že hodina nebyla dostatečně připravena. Hodiny tělesné výchovy jsou v převážné části prováděny v místnosti posilovny, která svým prostorovým uspořádáním a vybavením neumožňuje realizovat tělesnou výchovu v šíři dané učebními osnovami. Učební plán jednotlivých tříd dodržuje týdenní dotaci vyučovacích předmětů a všechny předměty mají stanoveny konkrétní počty vyučovacích hodin.

Úroveň výuky lze hodnotit jako spíše nadprůměrnou.

Třídy žáků s kombinovanými vadami

Úroveň výuky žáků v těchto třídách byla velmi kvalitní, vychází z dobré znalosti postižení žáků a preferuje individuální přístup k žákům. Pro jednotlivé žáky jsou zpracovány kvalitní individuální plány.

Úroveň výuky lze hodnotit jako nadprůměrnou.

Třída pro žáky se sluchovým postižením

V době inspekce výuka ve třídě neprobíhala, důvodem je dle sdělení ředitelky školy výskyt svrabu u tří dětí, které nedochází do školy. Vzdělávání těchto dětí není zajištěno. Zbývající žáci jsou umístěni ve čtvrté třídě, neslyšící žákyně je od 2. března 1999 vyučována v první třídě zvláštní školy, kde jsou i žáci pomocné školy. Neslyšící žákyně si v této třídě pouze kreslí, opisuje text. Individuální péče jí není poskytována.

Ve čtvrté třídě je vedle ostatních se sluchovou vadou zařazena i žákyně neslyšící. Vyučující učitelka nemá pedagogickou způsobilost pro výuku takto postižené žákyně. Má velkou snahu učit žákyni co nejlépe, ale výsledky nejsou uspokojivé. Na návrh SPC je žákyně

vzdělávána podle osnov pro zvláštní školy s dodatkem o možné změně výuky podle osnov pro mentálně a sluchově postižené žáky. Tyto osnovy mají jinou hodinovou dotaci, zaměřenou zvláště na řečovou a smyslovou výchovu. Během tříletého období výuky škola se SPC nenavázala užší spolupráci, žáci nemají zpracovány individuální výchovně vzdělávací plány. Žákyně se domlouvá přirozenými posunky, neumí znakový jazyk, neumí odezírat. Orální řeč spontánně nepoužívá. Opis a přepis zvládá bez chyb. Čte slabiky a slova pomocí daktylu na první písmeno, snaží se o orální doprovod, ale řeči není rozumět. Dítěti schází možnost komunikace. Dva měsíce chodí na SPC na kurz znakové řeči spolu s učitelkou a matkou. Píše a čte bez porozumění, nedochází k potřebnému rozvoji komunikace v jakékoliv podobě, a tím ani k rozvoji pojmů a myšlení a celkovému intelektuálnímu vývoji žákyně. Žákyně potřebuje speciální učebnice a speciální výuku. Kontrolou dokumentace bylo zjištěno, že ředitelka školy neprováděla v této třídě po dobu tří let potřebnou hospitační činnost.

Úroveň výuky lze hodnotit jako průměrnou.

4.4 Hodnocení školy z hlediska úrovně výsledků učení

Vyučovací proces je podmíněn individuálními mentálními, tělesnými i smyslovými nedostatky žáků, nestejnou sociální úrovní rodin a v neposlední řadě i negativním vztahem některých rodičů k učení.

Ve škole je důsledně dodržován individuální přístup k žákům vycházející z dobré znalosti žákových nedostatků i předností. Uplatňuje se posilování návyků a dovedností četným opakováním s využitím multisenzoriálních praktik. Potřebný důraz je kladen na výchovné působení a vytváření potřebných sociálních vztahů. Dosažené výsledky jsou až na výjimky adekvátní individuálním možnostem jednotlivých žáků.

Kvalita výuky je dána dobrou pedagogickou úrovní sboru, není vzhledem ke složitosti výuky v rozdílných typech tříd žáků s různým postižením dostatečně usměrňována a řízena vedením školy v potřebném rozsahu.

Přehled o rozmístění žáků školy ve školním roce 1997/98:

- na odborná učiliště přešlo z 9. ročníku 26 žáků, z 8. ročníku 1 žák,
- do praktické školy nastoupili 3 žáci,
- do ÚSP nastoupil 1 žák,
- 6 žáků nebylo umístěno.

Sledovanou oblast lze hodnotit jako spíše nadprůměrnou.

4.5 Hodnocení školy z hlediska rozvoje osobnosti žáků

Škola má vypracován vnitřní řád, se kterým byli žáci prokazatelně seznámeni. Chování žáků vůči spolužákům i dospělým je dobré. Předpokladem úspěšného výchovného působení školy je dobrá znalost žákových nedostatků i předností v závislosti na stupni postižení, spolu se znalostí sociálního prostředí a vhodné využívání výchovných postupů.

Výchovná činnost pedagogů je zaměřena na rozvoj pozitivních stránek osobnosti žáka se snahou o potlačení projevů neetického jednání. Vztahy mezi učiteli a žáky jsou otevřené a přirozené, je respektována individualita žáka a osobnost učitele. Vztah žáků k učení je vesměs kladný, což svědčí o kvalitní pedagogické činnosti. Vzdělávání je zaměřeno na rozvoj osobnosti žáka s preferencí praktických činností. Je dostatečně dbáno na dobrou úroveň

verbálních projevů, rozvoj psychomotorických dovedností při respektování a rozvíjení individuálních zájmů žáka.

Chování žáků je dobré, přestupky proti školnímu řádu jsou řešeny ihned a individuálně.

Sledovanou oblast lze hodnotit jako spíše nadprůměrnou.

4.6 Hodnocení výchovného poradenství

Výchovná poradkyně školy absolvovala kvalifikační studium pro výchovné poradce.

Předepsaná agenda je řádně vedena, poradkyně je obeznámena s problémy žáků. Při řešení výchovných problémů napomáhá učitelům i rodičům metodickými radami. Výchovná poradkyně má vypracovaný plán pro oblast profesionální orientace, opatření v oblasti možnosti šikany a úzce spolupracuje s protidrogovou preventivní školkou.

Rodiče vycházejících a problémových žáků jsou dle potřeby zváni do školy. Odborná literatura je aktualizována. Poradkyně organizuje pro vycházející žáky exkurze a návštěvy odborných učilišť.

Spolupráce s pedagogickou poradnou je dobrá. Výchovná poradkyně je v pracovním styku s odborem sociálních věcí i oddělením policie. O řešení závažných problémů i pohovorech s rodiči je vedena agenda.

Sledovanou oblast lze hodnotit jako spíše nadprůměrnou.

4.7 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školy

Součástí výchovy mimo vyučování je činnost školní družiny a školního klubu, součástí programu je vedle relaxace a zájmové činnosti i posilování základních hygienických návyků a vytváření potřebných sociálních vazeb. Činnost školní družiny a klubu je plánována, v rámci činnosti jsou uskutečňovány besídky, vycházky, soutěže a příprava na vyučování.

Škola nabízí kvalitní mimoškolní aktivity žákům, ve škole působí 22 kroužků se zaměřením na sportovní, kulturní i pracovní vyžití žáků. Je podporován rozvoj zájmů a schopností žáků, vytvořením možnosti mimoškolní činnosti je vytvořen dobrý předpoklad pro prevenci asociálních jevů.

Důležitou aktivitou školy je zařazení programu prevence drogové závislosti a prevence kriminality mládeže, který prolíná vyučovacím procesem. K tématu drog a jejich zneužívání jsou uskutečňovány besedy, ve školním časopise jsou zveřejňovány příspěvky a potřebné informace k tomuto aktuálnímu problému.

Škola pořádá řadu akcí pro rodiče žáků, účastní se ve sportovních i kulturních akcích pořádaných zvláště školami ostravské aglomerace.

V rámci výuky je realizován plavecký výcvik a škola v přírodě.

Žáci školy se podílejí na vydávání školních časopisů.

Sledovanou oblast lze hodnotit jako nadprůměrnou.

5 ZÁVĚR

5.1 Závěry inspekce

Ředitelství školy vytvořilo pro výkon České školní inspekce dobré podmínky. Zvláštní škola se vyznačuje různorodou strukturou výuky žáků s různými druhy postižení, s tím souvisí i nutnost vytvoření atmosféry spolupráce, která ovlivňuje kvalitu výuky. Při inspekční činnosti bylo zjištěno porušení platné školské legislativy.

Vymezení základních kladů:

- koncepce školy
- vzdělávací nabídka pro žáky s různým typem postižení
- kvalitní pedagogická činnost
- mimovýukové aktivity
- uplatňování individuální výuky
- funkční a estetická výzdoba interiéru školy

Vymezení základních nedostatků:

- nedostatečná úroveň kontrolní činnosti
- existence napjatých interpersonálních vztahů
- nedodržení závazných platných předpisů
- nedostatečná spolupráce s SPC

5.2 Doporučení inspekce k další činnosti školy

- jasně vymezit kompetence vedoucích i ostatních pracovníků školy
- zaměřit se na kontrolní činnost a hodnocení práce jednotlivých pedagogických pracovníků s přesným vymezením kritérií hodnocení
- jmenovat do funkce dalšího zástupce ředitele školy
- systematicky pečovat o úroveň metodické práce jednotlivých pedagogů
- dle finančních možností pokračovat v renovaci a výměně nábytku a pomůcek

